

TENDINȚELE ACTUALE ÎN PROIECTAREA ZONELOR DE LOCUIT ÎN MARILE AGLOMERAȚII URBANE

*conf.univ., dr. Nistor GROZAVU
mrs. Alexandra DUMITRAȘCU
mrs. Otilia RUDIC*

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract:

Urbanization is a stage in the process of globalization, which aimed to increase the quality of life by creating a high-quality modern living environment with a sustainable development that meets the requirements of current and future generations. This article analyzes the current trends and the transformations that the residential area has undergone in the planning and systematization process, the analysis of the advantages and disadvantages.

Keywords: living environment, sustainable development, living area, planning, systematization.

Urbanizarea este o etapă a procesului de globalizare, care a avut drept scop creșterea calității vieții prin crearea unui mediu de locuit modern de calitate înaltă, cu o dezvoltare durabilă, care să răspundă cerințelor generațiilor actuale și viitoare. În acest articol se analizează tendințele actuale și transformările pe care le-a suferit zona de locuit în procesul de planificare și sistematizare, analiza avantajelor și a dezavantajelor.

Cuvinte cheie: mediu de locuit, dezvoltare durabilă, zona de locuit, planificare, sistematizare.

Dezvoltarea haotică a orașelor în epoca imperialismului capitalist, încercarea autorităților de a le ordona, conform unor concepte emise de unii urbaniști au condus la concluzia că indiferent de modelul orașului-tip "construcțiile trebuie grupate în zone strict delimitate și în aceste zone trebuie să se repartizeze locuințe pentru cât mai mulți oameni" (Hall). Deși concentrarea și aglomerarea favorizează un mediu economic diversificat, cu multe oportunități, în condițiile supraaglomerării are de suferit calitatea vieții prin intensificarea luptei pentru resurse, și în primul rând asupra mediului fizic. Pentru a crea un mediu de locuit cu un standard ridicat de viață, paralel cu creșterea densității e necesar de a realiza investiții în infrastructura tehnico-edilitară, de transport, de servicii, de spații publice, cât și "spații libere", drept exemplu fiind scuarurile, grădinile și

parcurile. Ofertele zonei de locuit trebuie să conțină o varietate de tipuri de locuințe și opțiuni de proprietate pentru a răspunde cerințelor populației cu diferite venituri, categorii de vârstă, ocupații și activități. Aceasta va permite diversificarea alegerii pe piața imobiliară și va oferi un mediu de locuit oportun pentru rezidenți.

Proiectarea zonei de locuit este o adevărată provocare pentru urbanisti care, pe de o parte trebuie să răspundă cerințelor constructorilor de a folosi un minim de elemente constructive și un maxim de proiecte tipice a locuințelor, iar pe de altă parte să răspundă intereselor beneficiarilor de locuințe prin diversificarea proiectelor locuințelor.

Cercetărilor din domeniul proiectării zonelor locuibile din aglomerațiile urbane li s-a acordat o atenție deosebită în străinătate și mai puțin la noi în țară. Un aport considerabil în studierea și dezvoltarea urbanismului l-au avut: **Walter Burley Griffin** care a trăit între 1876 și 1937, cel mai cunoscut proiect al său fiind Canberra, orașul australian ridicat de la zero, special pentru a fi capitală; **Charles-Édouard Janneret**, cunoscut sub pseudonimul Le Corbusier, nu a fost numai arhitect, ci și designer, urbanist, scriitor și pictor, care a trăit între 1887 și 1965, fiind printre primii specialiști din branșă preocupat în special de calitatea vieții din marile orașe; **Jan Gehl Onor** este un arhitect danez și consultant în proiectare urbană născut în 1936 la Copenhaga, a cărui carieră s-a concentrat pe îmbunătățirea calității vieții urbane, prin reorientarea designului orașului către pietoni și ciclisti; **Andrés Duany** este un arhitect american, un urbanist și un fondator al Congresului pentru noul urbanism; **Charles Marohn** - este inginer profesionist licențiat în statul Minnesota și planificator de amenajari a teritoriilor cu două decenii de experiență în planificare urbană și regională și autorul cărții „*Orașe puternice: o revoluție de jos în sus pentru a reconstrui prosperitatea americană*”; **Camillo Sitte** care a trăit între 1843 și 1903 a fost un arhitect, pictor și teoretician urban austriac, a cărui activitate a influențat planificarea urbană și reglementarea utilizării terenului; **Kenzō Tange** a fost un arhitect japonez și câștigător al premiului Pritzker din 1987 pentru arhitectură. După cel de-al doilea război mondial el a lucrat ca planificator urban, ajutând la reconstrucția Hiroshima.

Factorii principali care influențează sistematizarea zonei de locuit și care, deseori se compromit între ei sunt acei de urbanism, naturali-climaterici, socio-economici, istorici ș.a. Rezultatul planificării urbane este un compromis optimal pentru fiecare caz de studiu aparte. Tendințele actuale în proiectarea de arhitectură prevede o abordare complexă la nivelul zonei de locuit a locuințelor și a teritoriului adiacent într-un concept comun. Sunt câteva metode traditional-istorice de proiectare a zonei de locuit care se folosesc și în prezent: perimetrală, semiînchisă, liniară, izolată, sub formă de ”țesut urban” și mixtă. Fiecare metodă necesită analiza unor parametri de bază cum ar fi: regimul de înălțime, tipologia, organizarea locuințelor și a obiectivelor socio-culturale, indicatorii tehnico-economici de bază și modul de sistematizare a teritoriului. Practica de proiectare

modernă indică utilizarea tuturor metodelor de proiectare a zonei de locuit, cu un anumit specific, utilizat de către firmele antreprenoriale de construcții pe piața imobiliară. Pentru favorizarea dezvoltării unui urbanism modern și durabil e necesar de a ține cont și de viziunile viitorilor arhitecți și urbanști care se reflectă în proiectele studențești cu referire la zona de locuit. Conceptul de dezvoltare durabilă a apărut în agenda internațională în raportul Brundtland din anul 1987, iar mai târziu în rezoluțiile *Conferinței de la Rio* în 1992, care a devenit un principiu al dezvoltării globale. Programele de dezvoltare durabilă a zonelor de locuit se axează pe introducerea metodelor sigure din punct de vedere a mediului, pe economisirea energiei și a resurselor de apă.

Sistematizarea perimetrală a zonei de locuit este caracteristică cvartalului urban din zona centrală a orașului. Toate orașele istorice din antichitate au avut ca unitate teritorială de bază "cvartalul locativ", care poate fi diferit după mărime, configurație sau "împlutură". Studiind evoluția cvartalului locativ putem afirma că el s-a format în rezultatul fuziunii structurilor barbare, a rețelei stradale romane și a planimetriei palatelor regești. Cele mai scumpe și solicitate locuințe sunt amplasate anume în așa tipuri de cvartale locative. În perioada industrializării masive, când era necesar de a sigura cu spațiu locativ toată clasa muncitoare, noțiunea de cvartal locativ și-a pierdut conținutul și s-a transformat în zone cu un nivel minim de respectare a cerințelor sanitare.

Charles Le Corbusier împreună cu adepții săi a propus o soluție alternativă pentru "cvartalul locativ" care s-a exprimat prin cladiri-turn amplasate pe teritorii înverzite, înșorite și bine aerate. Densitatea era condiționată doar de înălțimea locuințelor. Mai târziu, a apărut ideea de sistematizare a teritoriilor în complexe rezidențiale cu o sistematizare "liberă". În rezultatul sistematizării "libere" în orașele secolului XX s-a pierdut noțiunea de front stradal continuu cu utilizarea parterului pentru amplasarea funcțiunilor de deservire socio-culturală. Astăzi balanța înclină în direcția inversă și putem urmări renașterea "cvartalului locativ".

fig.1 Bacu

fig.2 Budapesta

fig.3 Helsinki

fig.4 Barselona

Una din cele mai importante avantaje a acestei metode este percepția siguranței în zona de locuit, care se caracterizează prin: delimitarea clară a hotarelor zonei de locuit, excluderea traficului tranzitar din zonă, posibilitatea vizionării în întregime a spațiului de folosință comună cu scopul de creștere a responsabilității față de utilizarea ”bunului comun”, amenajarea și întreținerea zonei prin implicarea activă a tuturor locatarilor.

Exemple de sistematizare perimetrală și semiînchisă sunt aduse în imaginea de mai jos (fig.1, 2, 3 și 4)

Fig.4 Complexul locative ”Delfin” din or. Voronej, Rusia

fig.5 Complexul locative din or.Arad, România

Metoda de sistematizare izolată sau dispersată a apărut ca alternativă a sistematizării ”cvartalul locativ”. O perioadă de timp această metodă a fost considerată un simbol al arhitecturii contemporane care a fost reflectat în Noua Carta de la Atena, care a fost adoptată de Consiliul European al Urbaniștilor (CEU) în luna mai 1998, la conferința internațională de la Atena. Așa tip de sistematizare asigură o bună însorire a locuințelor și aerare a teritoriilor adiacente, dar necesită metode suplimentare pentru asigurarea protecției împotriva vânturilor dominante reci și a zgomotului. În prezent această metodă se folosește

preponderant la sistematizarea mixtă sau pentru teritoriile rezidențiale mici. Include locuințe tip-turn de diferite înălțimi. Cu așa tip de locuințe este ușor de amenajat terenuri cu relief activ, terenuri cu suprafețe mici și terenuri cu un cadru natural variat. Densitatea construcțiilor variază în funcție de înălțimea locuințelor și distanța dintre ele.

fig.6 Paris, Skyline

fig.7 Complexul locativ "Rojdestvenschii" or. Moscova

Sistematizarea liniară se formează ca rezultat al dispunerii liniare a locuințelor de-a lungul străzilor, acceselor, curbelor de relief sau a albiilor râurilor. Configurația planimetrică a locuințelor poate varia de la bare pana la forme curbe sau linii frânte. Drept exemplu pot fi prezentate zonele locative din Paris, Skyline (fig.6), Complexul locativ "Rojdestvenschii" Or. Moscova (fig.7), proiect studentesc (fig.8)

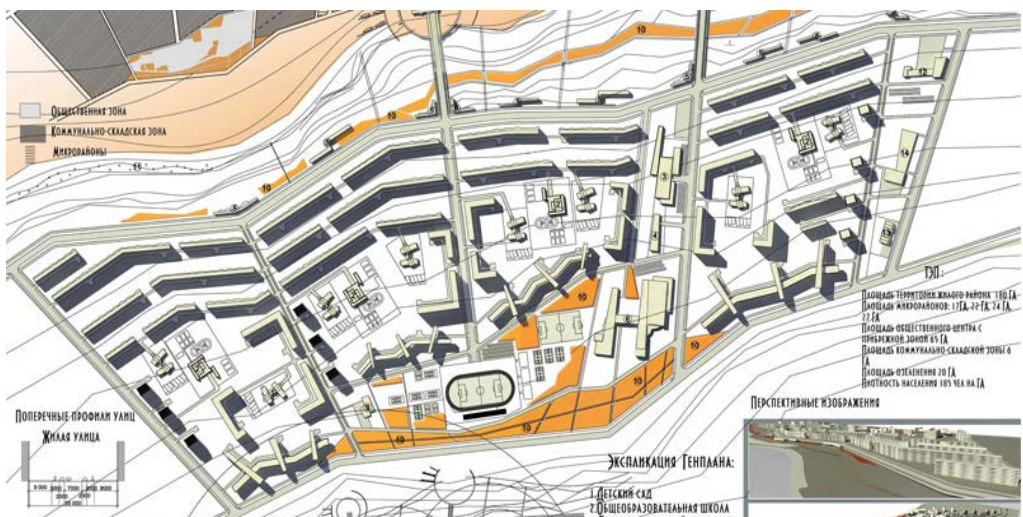

fig.8 exemplu de proiect studentesc

Sistematizarea sub formă de "țesut urban" este cea mai intensă formă de utilizare a terenului urban. "Țesutul" care se formează în urma blocării tronsoanelor de diferite configurații dreptunghiulare, triunghiulare sau hexagonale este destul de complicat și necesită adoptarea soluțiilor suplimentare pentru asigurarea cerinței însoririi necesare a locuințelor. Cerință care nu întotdeauna este respectată. Printre ultimile proiecte premiate la concursul internațional pentru elaborarea conceptului de dezvoltare durabilă este cartierului rezidențial **Punggol Waterfront** din Singapore (fig.9) și complexului locativ "Crasnaia Gorka" din or.Ecaterinburg (fig.10)

fig.9 Cartierului rezidențial **Punggol Waterfront** din Singapore

fig.10 Complexul locativ "Crasnaia Gorka" or.Ecaterinburg, Rusia

Metoda mixtă de sistematizare a apărut în urma adoptării soluțiilor potrivite pentru teritorii mai mari a Complexelor Rezidențiale. Având în vedere acel factor de echilibrare a densității fondului locativ pe care este mai greu să-l asigurăm în cazul unei singure metode. Folosirea diverselor metode de grupare a tronsoanelor și diversitatea regimului de înălțime a soluționat favorabil compozițiile arhitectural-volumetrică și a mărit intensitatea utilizării terenurilor. Casele-turn în această compoziție joacă un rol aparte, în teritoriu fiind accente și dominante.

Fig.11 Proiectul câștigător a premiului de aur în cadrul Bienalei de Arhitectură, Innopolis Tatarstan

Tendențele actuale în sistematizarea zonei de locuit se axează pe folosirea metodei mixte de sistematizare cu includerea diferitor tipuri de case de locuit și a diverselor principii de grupare a locuințelor în așa fel încât să se atingă un indicator maxim al utilizării terenului.

O soluție nouă în acest sens este împărțirea teritoriului Complexului Rezidențial în grupuri/blocuri locative, fiecare din ele la rândul său având un teritoriu comun de deservire. În așa fel teritoriul Complexului Rezidențial este repartizat pentru trei zone funcționale principale: "locativă", "locativă-activă" și de "deservire și agrement". Elementul central în structura planimetrică a complexului este spațiul verde: scuarul sau grădina care are funcția de legătura a zonei de locuit cu zona de deservire socială. În primele etaje a caselor de locuit se organizează funcțiuni de deservire socio-comercială și culturală, la fel și zona de *coworking*. Din zona de locuit se exclude transportul individual, în afară de cel specializat, iar pentru comoditatea locatarilor locurile de parcare se organizează pe perimetrul grupurilor locative, cu respectarea normativelor corespunzătoare.

Un concept propus în acest sens este proiectul studenților Nadezhda Koreneva și Ilya Korenev, premiați cu *SILVER Prize in Competition project site the Biennale*, care au folosit principiul *Rezidencial SCRIPT* – coduri de programare pentru dezvoltarea zonei de locuit/mediilor rezidențiale. Acest principiu se referă de fapt, la programarea potențialului arhitectural, social și economic. Construcțiile și spațiul format dintre ele este un instrument de flexibilitate spațială. Programarea mediului de viață este o încercare de a

introduce în proiect scenarii de dezvoltare a acestuia. Este important de a crea o zonă de locuit capabilă de autoadaptare la provocările de timp.

Fig.12 *Residencial SCRIPT* <http://krnv.pro/ru/script.html>

Spre deosebire de proiectarea tradițională, s-a avansat conceptul de proiectare a zonelor de locuit ca un plan permanent de scenarii al viitoarelor schimbări sociale și spațiale. Importanța și semnificația soluțiilor flexibile pentru proiectarea unui mediu rezidențial și programarea scenariilor pentru dezvoltarea acestuia sunt identificate în această propunere.

Adoptarea unor noi principii de proiectare ale zonei de locuit în marile aglomerații urbane se află pe calea dezvoltării metodei mixte într-un ansamblu cu un sistem funcțional de servicii de deservire a populației, cu separarea maximă a acceselor pietonale de cele de transport, utilizarea arhitecturii diversificate la clădiri și cu un nivel corespunzător de amenajări și dotări a teritoriului, care ar asigura confortul necesar și un mediu de trai de înaltă calitate.

Bibliografia:

1. Teoria și practica urbanismului. Locuirea urbana, Oana Luca, Ed. Matrix, 2003
2. Основы градостроительства, Малоян Г.А., Москва 2004
3. Cities for people, Jan Gehl, Island Press, Mar 5, 2013
4. <https://www.eea.europa.eu/ro/semnale/semnale-de-mediu-2012/articole/calea-spre-o-durabilitate-globala>
5. <https://studfile.net/preview/4085253/page:3/>
6. <https://www.architectbiennale.ru/>